

**АНАЛІЗ ВПЛИВУ ТРАДИЦІЙНОЇ ГЕОПОЛІТИКИ
НА ЦІНУ АМЕРИКАНСЬКОГО НАФТОВОГО БАРЕЛЯ**

**Л.В. Пізінцалі¹, О.М. Шумило², О.І. Россомаха³, Н.І. Александровська⁴,
О.А. Россомаха⁵, Т.В. Рабоча⁶**

¹к.т.н., доцент,

доцент кафедри технічного обслуговування і ремонту суден,
Навчально-науковий інститут морського флоту
Одеського національного морського університету, Одеса, Україна
ORCID ID: 0000-0002-8046-0917

²к.т.н., професор,

проректор з навчально-педагогічної роботи,
доцент кафедри суднових енергетичних установок та технічної експлуатації,
Навчально-науковий інститут морського флоту
Одеського національного морського університету, Одеса, Україна
ORCID ID: 0000-0003-0574-1951

³к.т.н.,

старший викладач кафедри технічного обслуговування і ремонту суден,
доцент кафедри навігації і керування суден,
Навчально-науковий інститут морського флоту
Одеського національного морського університету, Одеса, Україна
ORCID ID: 0000-0002-4425-2192

⁴к.т.н., доцент,

доцент кафедри суднових енергетичних установок та технічної експлуатації,
доцент кафедри навігації і керування суден,
заступник директора,
Навчально-науковий інститут морського флоту
Одеського національного морського університету, Одеса, Україна
ORCID ID: 0000-0001-6591-2068

⁵начальник навчального відділу,

старший викладач кафедри суднових енергетичних установок та технічної експлуатації,
Навчально-науковий інститут морського флоту
Одеського національного морського університету, Одеса, Україна
ORCID ID: 0000-0002-0230-9453

⁶к.т.н., доцент,

доцент кафедри забезпечення військ (сил),
Військова академія (м. Одеса), Одеса, Україна
ORCID ID: 0000-0002-9475-334X

Анотація

Відомо, що ціна нафти, останні десятиліття, є основним чинником формування бюджету будь-якої країни, фактором розвитку ділової активності держави.

Автори статті звертають увагу на те, що побудова прогнозу розвитку ринку та можливих сценаріїв поведінки нафти на міжнародній арені необхідні для грамотного планування державної політики та формування реалістичного бюджету будь-якої держави.

Автори не ставили за мету дослідження повноцінне оцінювання впливу всього комплексу факторів на коливання ціни на нафту в поточній кризі, а хотіли лише спробувати прояснити роль традиційної геополітики (військових конфліктів, терористичної активності) на сучасному етапі розвитку нафтового ринку за останні п'ять років, що і стало метою даного аналізу.

Аналіз літератури показав, що на теперішній час відсутні роботи, що враховують вплив військово вторгнення росії³ в Україну на ціну бареля.

Стаття ґрунтуються на якісних методах наукового пізнання.

Автори даної статті застосовують в основному історичний метод, порівняльний аналіз, включаючи при цьому мінімальний аналіз статистичних даних для підтвердження своїх аргументів.

Отже, виявлення основних причин зміни цін на нафту, адекватна оцінка їхньої значущості, а також побудова прогнозу розвитку ринку та можливих сценаріїв поведінки на міжнародній арені є особливо актуальними.

Результати дослідження показали, що традиційна геополітика мала різний ступінь впливу в різні роки дослідження. Вона впливає на ціну бареля, але її роль у деякі періоди є перебільшена.

Ключові слова: *традиційна геополітика, ціна нафти, барель, військові конфлікти, ризики, динаміка цін*

³Написання з маленької літери вказує на велику неповагу авторів до держави-агресора.

ANALYSIS OF THE INFLUENCE OF TRADITIONAL GEOPOLITICS ON THE PRICE OF AMERICAN OIL BARREL

L.V. Pizintali¹, O.M. Shumylo², O.I. Rossomakha³, N.I. Aleksandrovska⁴,
O.A. Rossomakha⁵, T.V. Rabocha⁶

¹PhD, Associate Professor,

Associate Professor at the Department of Ship Maintenance and Repair,
Educational and Scientific Institute of the Navy
of Odesa National Maritime University, Odesa, Ukraine
ORCID ID: 0000-0002-8046-0917

²PhD, Professor,

Vice-rector for Educational and Pedagogical Work,
Associate Professor at the Department of Ship Power Plants and Technical Operation,
Educational and Scientific Institute of the Navy
of Odesa National Maritime University, Odesa, Ukraine
ORCID ID: 0000-0003-0574-1951

³PhD,

Senior Lecturer at the Department of Ship Maintenance and Repair,
Associate Professor at the Department of Navigation and Control of Ships,
Educational and Scientific Institute of the Navy
of Odesa National Maritime University, Odesa, Ukraine
ORCID ID: 0000-0002-4425-2192

⁴PhD, Associate Professor,

Associate Professor at the Department of Ship Power Plants and Technical Operation,
Associate Professor at the Department of Navigation and Maritime Safety
(Navigation and Control of Ships),

Head's Assistant,
*Educational and Scientific Institute of the Navy
of Odesa National Maritime University, Odesa, Ukraine*
ORCID ID: 0000-0001-6591-2068

⁵Head of the Educational Department,
Senior Lecturer at the Department of Ship Power Plants and Technical Operation,
Head's Assistant,

*Educational and Scientific Institute of the Navy
of Odesa National Maritime University, Odesa, Ukraine*
ORCID ID: 0000-0002-0230-9453

⁶PhD, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Troops (Forces)
Odesa Military Academy, Odesa, Ukraine
ORCID ID: 0000-0002-9475-334X

Summary

It is known that the price of oil, in recent decades, is the main factor in the formation of the budget of any country, a factor in the development of business activity of the state.

The authors of the article draw attention to the fact that the construction of a market development forecast and possible scenarios of behavior on the international arena are necessary for competent planning of state policy and the formation of a realistic budget of any state.

The authors did not set as the goal of the study a full assessment of the impact of the entire complex of factors on oil price fluctuations in the current crisis, but only wanted to try to clarify the role of traditional geopolitics (military conflicts, terrorist activity) at the current stage of the development of the oil market over the past five years, which and became the goal of this analysis.

The analysis of the literature showed that there are currently no works that take into account the impact of Russia's³ military invasion of Ukraine on the price of a barrel.

The article is based on qualitative methods of scientific knowledge.

The authors of this article mainly use a historical method, a comparative analysis, including at the same time a minimal analysis of statistical data to support their arguments.

Therefore, the identification of the main reasons for changes in oil prices, an adequate assessment of their significance, as well as the construction of a market development forecast and possible scenarios of behavior in the international arena are particularly relevant.

The results of the study showed that traditional geopolitics had different degrees of influence in different years of the study. It affects the barrel, but its role in some periods is exaggerated.

Key words: *traditional geopolitics, oil price, barrel, military conflicts, risks, price dynamics*

³Such writing indicates the authors' great disrespect for the aggressor state.

Вступ. Прикладами геополітичних факторів впливу на ціну американського нафтового бареля (далі: барель) є військові конфлікти, політична нестабільність в державах-експортерах, терористична активність, санкції. Починаючи з 1970-х років дослідження доводять, що геополітичні ризики впливають на поведінку нафтового ринку.

Геополітичні ризики змінюють очікування інвесторів по відношенню до ринкової кон'юнктури як короткотривалої, так і довготривалої перспективи. Крім того, геополітичні ризики впливають на стабільність контрактних відношень, управління бізнесом та регулювання ринком.

Відомо, що ціна нафти, останні десятиліття, є основним чинником формування бюджету будь-якої країни, фактором розвитку ділової активності держави, гарантом соціально-економічної стабільності.

Автори статті вже звертали увагу в роботі [1] на те, що побудова прогнозу розвитку ринку та можливих сценаріїв поведінки на міжнародній арені необхідні для грамотного планування державної політики та формування реалістичного бюджету будь-якої держави.

Отже, виявлення основних причин зміни цін на нафту, адекватна оцінка їхньої значущості, а також побудова прогнозу розвитку ринку та можливих сценаріїв поведінки на міжнародній арені є особливо актуальними.

Автори підкреслюють, що сьогодні, вагомий вплив на ціну бареля мають військові конфлікти (традиційна геополітика⁴), політична нестабільність в державах-експортерах, терористична активність, санкції в світі. Автори згодні з думкою багатьох дослідників, що діяльність ОПЕК зазвичай розглядається як основний геополітичний чинник, який істотно впливає на формування ціни на нафту.

Хочеться нагадати, що **традиційна геополітика**⁴ є «географічним розумом» держави; акцентує увагу на військово-політичну могутність держави і домінуючу роль географічних чинників у захопленні чужих територій [2].

Ціль дослідження. Автори не ставлять за мету дослідження повноцінне оцінювання впливу всього комплексу факторів на коливання ціни на нафту в поточній кризі, а хочуть спробувати прояснити лише роль традиційної геополітики (військових конфліктів, терористичної активності) на сучасному етапі розвитку нафтового ринку за останні п'ять років. Це і є метою дослідження.

Аналіз літератури. Починаючи з 70-х років минулого століття дослідження геополітичних факторів формування ринків нафти та встановлення на ньому цін є одним із важливих напрямів у політичній, а також економічній та економетричній науках.

Найчастіше дослідження знаходяться на стику цих трьох наук і використовують методи як кількісного, так і якісного аналізу для максимально повного обліку всіх можливих факторів, що впливають на розвиток нафтового ринку.

У статті [3] розглядається історія нафтової промисловості з особливим акцентом на події, що пов'язані зі значними змінами ціни на нафту. Хоча нафта використовувалася по-іншому і була значно менш важливою в економічному відношенні у XIX столітті ніж сьогодні, існують цікаві паралелі між подіями тієї епохи та подіями XXI століття. Серед розглянутих ключових нафтових потрясінь після Другої світової війни: Суецька криза 1956 – 57, Іранська революція 1978 – 1979, Ірано-іракська війна (1980 р.), перша війна в Перській Затоці в 1990 – 91 роках. У 2002 – 2003 рр. – вторгнення США в Ірак. Автор приходить до висновків, що геополітичні події в державах – експортерах нафти значно впливають на динаміку її ціни.

У роботі [4] досліджено вплив війни та тероризму на коваріацію між цінами на нафту та індексами чотирьох основних фондових ринків – американського

S&P500, європейського DAX, CAC40 і FTSE100 – за допомогою нелінійних моделей типу BEKK–GARCH. Отримані дані показують, що на коваріацію між доходами від акцій і нафти впливає війна. Орієнтовне пояснення полягає в тому, що дві війни, розглянуті тут, схиляють інвесторів і ринкових агентів до більш глибоких і довготривалих впливів на глобальні ринки. З іншого боку, терористичні інциденти, які є одноразовими непередбаченими потрясіннями безпеки, впливають лише на спільний рух між CAC40, DAX та нафтовими доходами, і не спостерігається істотного впливу на співвідношення між S&P500, FTSE100 та нафтовими доходами. Цю різницю в реакції можна умовно інтерпретувати як вказівку на те, що останні ефективніше поглинають наслідки терористичних атак.

У роботі [5] – автори висувають у своєму дослідженні постулат про те, що геополітична нестабільність була однією з найбільш помітних причин підвищення цін на нафту за останні тридцять років. Найбільш віддаленими наслідками, на думку авторів, стала політична нестабільність на Близькому Сході та в Ірані у 1973 та 1978 рр., що привело до першої та другої кризи ціни на нафту.

У роботі [6] автори присвятили увагу аналізу впливу такого фактору як терористична активність. Це дослідження зосереджено на впливі тероризму на нафтові ринки та вивчає нові фактори ризику, включаючи відстань між місцем нападу та найближчими нафтовими об'єктами, тип нападу чи організацію, яка вчинила подію, і розмір нападу. Автори зосередили увагу на терористичних атаках на Близькому Сході, та виявили, що бомбардування, події з великими жертвами та події поблизу нафтових об'єктів призводять до великого аномального зростання цін на сирю нафту. Ці нові важливі висновки допомагають краще зрозуміти вплив тероризму на ціни сирової нафти.

У роботі [7] автори аналізують поєднані цикли геополітичного насильства на Близькому Сході та цін на нафту. Автори зосереджуються на одному конкретному факторі: які геополітичні події, швидше за все, призведуть до тривалих перебоїв у постачанні? Використовуючи дискретний вейвлет-аналіз видобутку нафти на рівні країни, вони виявили, що військові конфлікти, що руйнують виробничі установки або порушують мережі транспортування нафти, є найбільш значущими передумовами тривалих, довгострокових збоїв у постачанні нафти, тоді як ненасильницька зміна режиму, внутрішньополітична боротьба та низький рівень геополітичної напруженості мають менш тривалий вплив.

Робота [8] – у цій статті досліджується взаємозв'язок між збройними та цивільними конфліктами та цінами на нафту. Якщо конфлікти загрожують надійності постачання нафти, навіть якщо перебоїв насправді не відбувається, це має відобразитися в цінах, якщо очікування відповідають відповідним чином. З цією метою, використовуючи щомісячні дані з 1859 року, автор проаналізував часові ряди інтервенцій, щоб вивчити вплив 32 різних геополітичних подій на реальні ціни на нафту.

У статті [9] досліджується поведінка цін на сирю нафту, державні облигації та індекси фондового ринку в умовах спалахів серйозних міжнародних криз і війн. Використовуючи дослідження подій постійної середньої прибутковості, автори показують, що ці події пов'язані з позитивними та значними ненормальними прибутками від нафти та облигацій, що означає, що ці два класи активів можуть потенційно

захистити акціонерів від різкого падіння вартості акцій під час міжнародних криз. Офіційний аналіз безпечної гавані підтверджує це розуміння. Такі зміни цін можуть відображати перерозподіл коштів між класами активів у відповідь на події, а також зміни попиту на нафту через запобіжні, спекулятивні та військові мотиви.

Прогнозування розвитку ринку нафти є ще одним напрямом досліджень.

Так в роботі [10] автори роблять емпіричні висновки, які вказують на зв'язок війн та коливання цін на нафту. У роботі [11] автори вказують: «Ми вивчаємо динамічний взаємозв'язок між цінами на нафту і заснованими на новинах індексами глобальних геополітичних ризиків (GPR), а також складовим їх заходом для країн з економікою, що розвивається, яку ми розробляємо за допомогою усереднення динамічної моделі (DMA). Наші емпіричні дані показують, що глобальні GPR, пов'язані з війнами, є найбільш точними в прогнозуванні прибутковості нафти в короткостроковій перспективі, тоді як складові GPR, отримані від ринків, що розвиваються, відносно краще прогнозують прибутковість нафти в середньостроковій і довгостроковій перспективі».

Також існують дослідження, що визнають важливість геополітичних факторів у прогнозуванні цін на нафту, проте наголошують на складності їх грамотного обліку та ставлять під питання реалістичність абсолютно точного передбачення геополітичних подій. У роботі [12] автори зазначають, що, згідно з історичними даними, на практиці зрушення у попиті на запаси, як правило, виникають лише тоді, коли геополітична нестабільність збігається з очікуваннями високого попиту на сиру нафту та обмежених поставок нафти. Навпаки, тільки геополітична напруженість не впливатиме на ціну нафти, поки запаси нафти суттєво перевищують очікуваний попит.

Аналіз літератури показав, що на теперішній час відсутні роботи, що враховують вплив військового вторгнення в Україну на ціну американського нафтового бареля.

Матеріали та методи.

Стаття ґрунтується на якісних методах наукового пізнання.

Автори даної статті застосовують в основному історичний метод, порівняльний аналіз, включаючи при цьому мінімальний аналіз статистичних даних для підтвердження своїх аргументів.

За даними [13], сьогодні на політичній карті світу сформувалося вісім основних гарячих точок що впливають на світовий ринок нафти: Сирійська Арабська республіка, Лівія, Алжир, Ємен, Ісламська Республіка Іран, Ірак, Венесуела, Північна Корея. Автори стверджують, що геополітичні ризики значно посилені ще однією точкою – воєнним вторгненням в Україну. Розвиток подій у цих регіонах може кардинально змінити поточну траєкторію руху ціни на барель.

Автори провели аналіз факторів впливу традиційної геополітики на ціну бареля за останні п'ять років (окремо за 2018, 2019, 2020, 2021 та 2022 (січень-серпень) роки) та врахували геополітичні ризики, що пов'язані з воєнним вторгненням в Україну. Результати цього аналізу представлено на рисунках 1 – 4, які були проведені на підставі даних [14 – 19].

Проведений авторами аналіз впливу військових операцій, терактів, воєнних переворотів, війн за даними інформаційного веб порталу minfin.com.ua; BP Statistical Review of World Energy та Investing.com, біржа ICE дозволив скласти загальну динаміку їх впливу на ціну бареля за останні 5 років в цілому (рис. 5, 6).

РОЗВИТОК ТРАНСПОРТУ
№ 3(14), 2022

Рис. 1. Динаміка цін барелю у 2018 році

Розроблено авторами на основі даних [14]

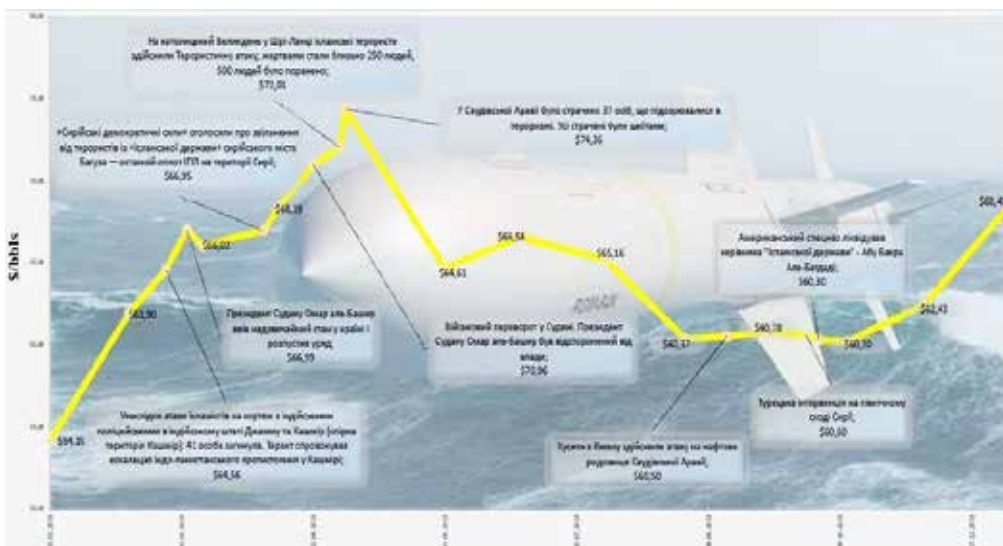

Рис. 2. Динаміка цін барелю у 2019 році

Розроблено авторами на основі даних [15]

Так, в умовах війни в Україні, у березні 2022 року, ціна на нафту Brent досягла найвищого значення за 13 років і сягнула \$139 за барель і \$130,5 за West Texas Intermediate (WTI) [18].

У своєму відео зверненні 5 березня 2022 року, український президент Володимир Зеленський закликав міжнародну спільноту бойкотувати російські нафтопродукти [20].

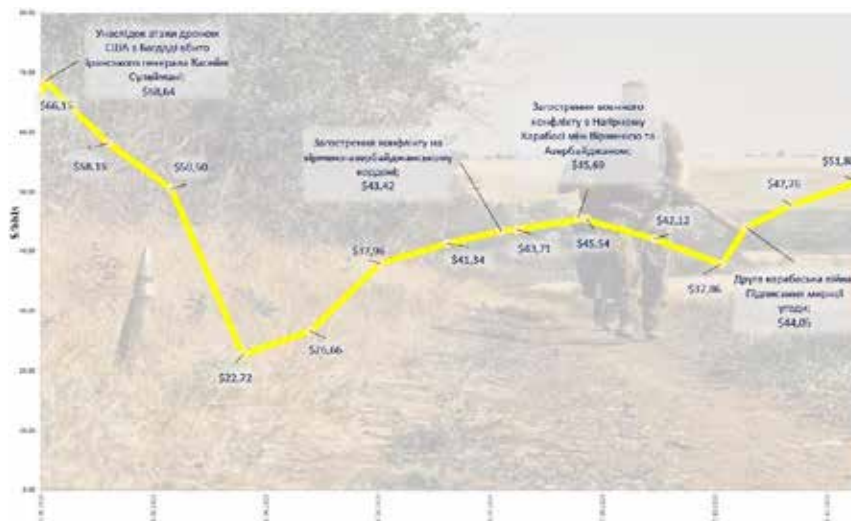

Рис. 3. Динаміка цін бареля у 2020 році
Розроблено авторами на основі даних [16]

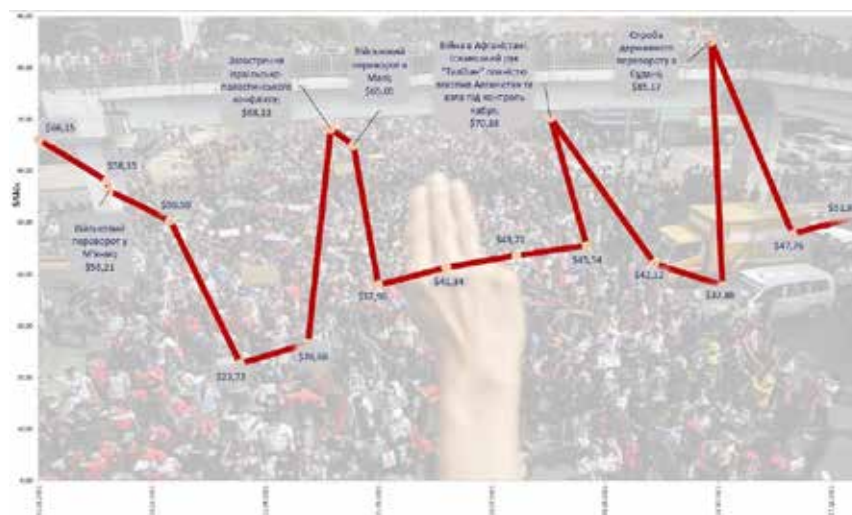

Рис. 4. Динаміка цін бареля у 2021 році
Розроблено авторами на основі даних [17]

РОЗВИТОК ТРАНСПОРТУ
№ 3(14), 2022

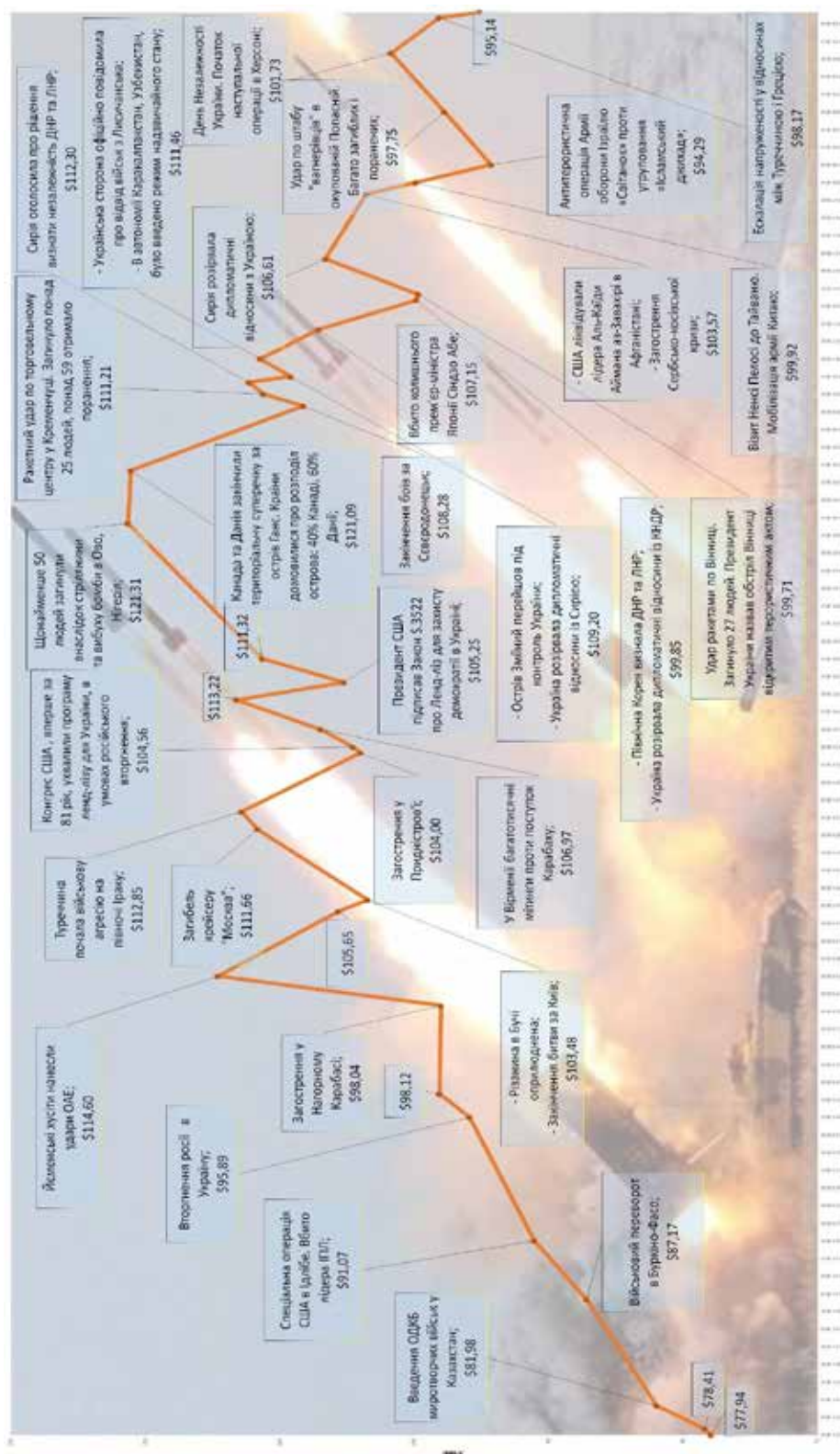

Рис. 5. Динаміка цін барелю у 2022 році
Розроблено авторами на основі даних [18; 19]

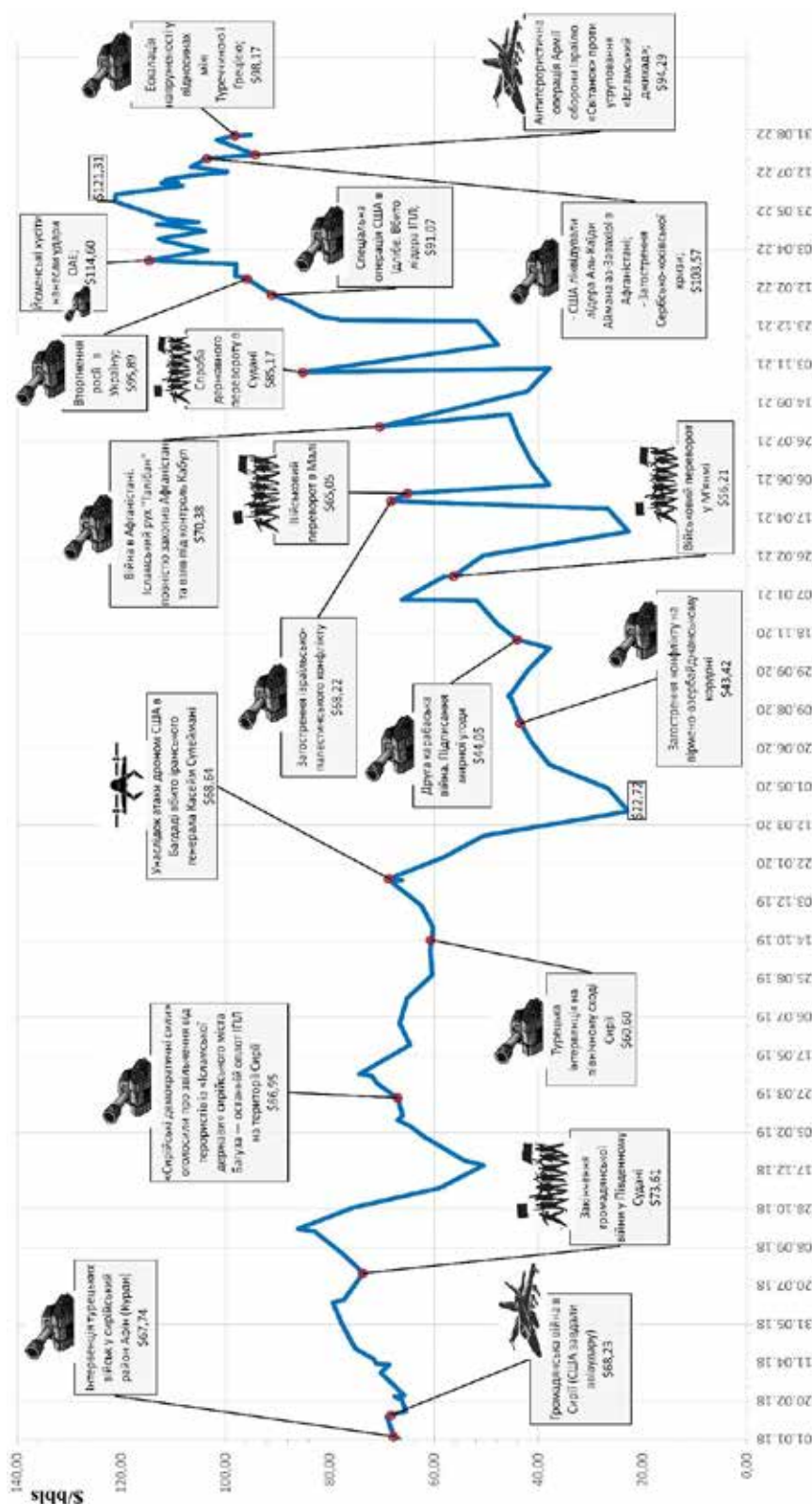

Рис. 6. Ціна барелі і традиційна геополітика за останні п'ять років
Розроблено авторами на основі даних [14–18]

Європейська Комісія розглянула шляхи обмеження залежності від російського викопного палива, які були спрямовані на диверсифікацію енергопоставок, інвестиції у відновлювані джерела енергії, покращення енергоефективності. А Сполучені Штати розглянули можливість відмови від імпорту російської нафти [21].

Згідно даних Reuters, ціни на нафту стабілізувались у серпні 2022 р. після того, як Міжнародне енергетичне агентство підвищило прогноз зростання попиту на нафту на цей рік, оскільки стрімке зростання цін на газ змушує деяких споживачів переходити на інші види палива, зокрема нафту. Ф'ючерси на нафту марки Brent знизилися до \$97,33 за барель, на нафту WTI до \$91,84 за барель [22].

Результати і обговорення. На тлі запровадження антиросійських санкцій через військову агресію в Україні відмічено стрибок цін на нафту. Так, в умовах війни в Україні, у березні 2022 року ціна на нафту Brent досягла найвищого значення за 13 років і сягнула \$139 за барель і \$130,5 за WTI, а вартість квітневого ф'ючерсу еталонного північноморського сорту Brent піднімалася до \$105 за барель, американського сорту WTI – до \$98 за барель, зростання становило близько 5%. У серпні, ф'ючерси на нафту марки Brent знизилися до \$97,33 за барель, на нафту WTI до \$91,84 за барель [21; 22].

Несподівано спалахуючи у різних регіонах планети, осередки воєнної напруженості безцеремонно грають із барелем нафти.

Автори статті підкреслюють, що:

- до несподіваних геополітичних зигзагів неможливо підготуватися;
- їх неможливо заздалегідь прорахувати чи спланувати;
- від них неможливо повністю застрахуватися;
- попри консенсус-прогнози «геополітичні сюрпризи» раптово розвертають нафтовий ринок у протилежний бік.

Водночас автори висловлюють думку, що у тривалішій перспективі чинники ризику переважають нинішній підвищувальний потенціал, що вносить дуже високий рівень невизначеності.

Висновки. На підставі проведеного аналізу впливу факторів традиційної геополітики, автори зробили наступні висновки:

1. Традиційна геополітика мала різний ступінь впливу в різні періоди досліджень. На думку авторів, у 2018 році вплив на ціну бареля був значним, фактично визначальним, потім неухильно скорочувався, поступаючись економічним детермінантам; у 2019 – 2020 рр. – ступінь впливу незначний; у 2021 – 2022 рр. – ступінь впливу на ціну бареля був значним, фактично визначальним.

2. Проведений авторами статті аналіз впливу військових конфліктів, терористичної активності, підтверджує, що традиційна геополітика впливає на барель, але її роль у деякі періоди є перебільшена.

3. Ключовою особливістю впливу геополітичних факторів на ситуацію на нафтовому ринку є опосередкованість: очікування щодо майбутніх подій, які теоретично можуть призвести до зміни ринкових умов, насамперед пропозиції нафти, мають більший вплив на ціни, ніж самі ці події.

ЛІТЕРАТУРА

1. Пізінцалі Л.В., Шумило О.М., Россомаха О.І., Александровська Н.І., Россомаха О.А., Рабоча Т.В. Аналіз впливу традиційної геополітики на ціну нафти та суднового палива. *The 2nd International scientific and practical conference – Modern research in world science* (May 15–17, 2022) SPC – Sci-conf.com.ua, Lviv, Ukraine. 2022. 1785 p. (P. 506–511).
2. Геополітика. *Вікіпедія*. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Геополітика> (дата звернення 10.05.2022).
3. Hamilton J. (2011) Historical Oil Shocks. *Routledge Handbook of Major Events in Economic History* / R.E. Parker, R. Whaples (eds). N. Y. : Routledge Taylor and Francis Group. Helle Reijo K. (1987) Spatial Expansion of Oil Prospecting and Geopolitical Balance. *GeoJournal*. Vol. 14.2. P. 211–216.
4. Kollias C., Kyrtou C., Papadamou S. (2013) The effects of terrorism and war on the oil price–stock index relationship. *Energy Economics*. Vol. 40. P. 743–752.
5. Kesicki F., Remme U., Blesl M., Fahl U., Voß A. (2009) The third oil price surge – What is different this time and what are possible future oil price developments? *Working Paper*. Institute of Energy Economics and the Rational Use of Energy. URL: <https://pdfs.semanticscholar.org/d0f0/6a0463ef0c670a8f6b49ee1ede2ff63764fb.pdf>.
6. Orbaneja J.R.V., Iyer S.R., Simkins B.J. (2018) Terrorism and oil markets: a cross-sectional evaluation. *Finance Research Letters*. Vol. 24. P. 42–48.
7. El-Gamal M., Jaffe A. (2018) The coupled cycles of geopolitics and oil prices. *Economics of Energy & Environmental Policy*. *International Association for Energy Economics*. Vol. 0. No. 7. P. 1–15.
8. Noguera-Santaella J. (2016) Geopolitics and the oil price. (2016) *Economic Modelling*. *Elsevier*. Vol. 52 (PB). P. 301–309.
9. Omar A.M., Wisniewski T.P., Nolte S. (2017) Diversifying away the risk of war and cross-border political crisis. *Energy Economics*. Vol. 64. P. 494–510.
10. Dermirer R., Gupta R., Suleman T., Wohar M.E. (2018) Time-varying rare disaster risks, oil returns and volatility. *Energy Economics*. Vol. 75. P. 239–248.
11. Plakandaras V., Gupta R., Wong W.K. (2019) Point and density forecasts of oil returns: the role of geopolitical risks. *Resource Policy*. Vol. 62. P. 580–587.
12. Baumeister C., Kilian L. (2016) Forty Years of Oil Price Fluctuations: Why the Price of Oil May Still Surprise Us. *The Journal of Economic Perspectives*. Vol. 30. No. 1. P. 139–160.
13. 8 геополитических сюрпризов для нефти. *Forbes*. URL: <https://m.forbes.kz/energetics> (дата звернення 08.05.2022).
14. 2018. *Вікіпедія*. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/2018> (дата звернення 07.05.2022).
15. 2019. *Вікіпедія*. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/2019> (дата звернення 07.05.2022).
16. 2020. *Вікіпедія*. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/2020> (дата звернення 08.05.2022).

17. 2021. *Вікіпедія*. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/2021> (дата звернення 08.05.2022).
18. 2022. *Вікіпедія*. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/2022> (дата звернення 08.05.2022).
19. Російські окупанти двома ракетами обстріляли торговий центр у Кременчукі. URL: <https://tsn.ua/ato/rosiyski-okupanti-raketami-obstrilyali-tc-u-kremenchuku-vseredini-bulo-ponad-tisyachu-lyudey-zelenskiy-2097307.html> (дата звернення 03.08.2022).
20. Зеленський закликав світ бойкотувати торговельні відносини з РФ: «Хай війна їх нагодує». URL: <https://www.unian.ua/politics/zelenskiy-zaklikav-svit-boykotuvati-torgovelni-vidnosini-z-rf-hay-viyna-jih-nagoduye-novini-ukrajina-11732407.html> (дата звернення 09.09.2022).
21. Ціни на нафту злетіли на тлі обговорень можливих нових обмежень щодо РФ. URL: <https://ukrainian.voanews.com/a/6473274.html> (дата звернення 01.09.2022).
22. Ціни на нафту стабілізувались: МЕА підвищило прогноз зростання попиту. URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2022/08/11/690287/> (дата звернення 01.09.2022).

REFERENCES

1. Pizintsali L.V., Shumylo O.M., Rossomakha O.I., Aleksandrovska N.I., Rossomakha O.A., Rabocha T.V. Analysis of the influence of traditional geopolitics on the price of oil and marine fuel [Analiz vplyvu tradytsiinoi heopolityky na tsinu nafty ta sudnovoho palyva] // The 2 nd International scientific and practical conference – *Modern research in world science* (May 15-17, 2022) SPC – Sci-conf.com.ua, Lviv, Ukraine. 2022. 1785 p. (R. 506 – 511). [In Ukrainian].
2. Geopolitics. *Wikipedia* [Heopolityka – Vikipediia]. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Heopolityka> (data zvernennia 10.05.2022). [In Ukrainian].
3. Hamilton J. (2011) Historical Oil Shocks. *Routledge Handbook of Major Events in Economic History* / R.E. Parker, R. Whaples (eds). N. Y. : Routledge Taylor and Francis Group. Helle Reijo K. (1987) Spatial Expansion of Oil Prospecting and Geopolitical Balance. *GeoJournal*. Vol. 14.2. P. 211–216.
4. Kollias C., Kyrtsoy C., Papadamou S. (2013) The effects of terrorism and war on the oil price—stock index relationship. *Energy Economics*. Vol. 40. P. 743–752.
5. Kesicki F., Remme U., Blesl M., Fahl U., Voß A. (2009) The third oil price surge – What is different this time and what are possible future oil price developments? *Working Paper*. Institute of Energy Economics and the Rational Use of Energy. <https://pdfs.semanticscholar.org/d0f0/6a0463ef0c670a8f6b49ee1ede2ff63764fb.pdf>.
6. Orbaneja J.R.V., Iyer S.R., Simkins B.J. (2018) Terrorism and oil markets: a cross-sectional evaluation. *Finance Research Letters*. Vol. 24. P. 42–48.
7. El-Gamal M., Jaffe A. (2018) The coupled cycles of geopolitics and oil prices. *Economics of Energy & Environmental Policy*. *International Association for Energy Economics*. Vol. 0. No. 7. P. 1–15.

8. Noguera-Santaella J. (2016) Geopolitics and the oil price. (2016) *Economic Modelling*. Elsevier. Vol. 52 (PB). P. 301–309.
9. Omar A.M., Wisniewski T.P., Nolte S. (2017) Diversifying away the risk of war and cross-border political crisis. *Energy Economics*. Vol. 64. P. 494–510.
10. Dermirer R., Gupta R., Suleman T., Wohar M.E. (2018) Time-varying rare disaster risks, oil returns and volatility. *Energy Economics*. Vol. 75. P. 239–248.
11. Plakandaras V., Gupta R., Wong W.K. (2019) Point and density forecasts of oil returns: the role of geopolitical risks. *Resource Policy*. Vol. 62. P. 580–587.
12. Baumeister C., Kilian L. (2016) Forty Years of Oil Price Fluctuations: Why the Price of Oil May Still Surprise Us. *The Journal of Economic Perspectives*. Vol. 30. No. 1. P. 139–160.
13. 8 geopolitical surprises for oil [8 heopolytycheskykh siurpryzov dlia nefty] – *Forbes*.
14. 2018. *Wikipedia* [2018 – Vikipediia] URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/2018> (access 07.05.2022).
15. 2019. *Wikipedia* [2019 – Vikipediia] URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/2019> [In Ukrainian]. (access 07.05.2022).
16. 2020. *Wikipedia* [2020 – Vikipediia] URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/2020> [In Ukrainian]. (access 08.05.2022).
17. 2021. *Wikipedia* [2021 – Vikipediia] URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/2021> [In Ukrainian]. (access 08.05.2022).
18. 2022. *Wikipedia* [2022 – Vikipediia]. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/2022> [In Ukrainian]. (access 08.05.2022).
19. Russian occupiers fired two rockets at a shopping center in Kremenchuk [Rosiiski okupanty dvoma raketamy obstrilialy torhovy tsestr u Kremenchuki]. URL: <https://tsn.ua/ato/roziyski-okupanti-raketami-obstrilyali-tc-u-kremenchuku-vseredini-bulo-ponad-tisyachu-lyudey-zelenskiy-2097307.html> [In Ukrainian]. (access 03.08.2022).
20. Zelensky called on the world to boycott trade relations with the Russian Federation: “Let the war feed them” [Zelenskyi zaklykav svit boikotuvaty torhovelni vidnosyny z RF: “Khai viina yikh nahoduie”]. URL: <https://www.unian.ua/politics/zelenskiy-zaklykav-svit-boikotuvaty-torgovelni-vidnosini-z-rf-hay-viyna-jih-nagodye-novini-ukrajina-11732407.html> [In Ukrainian]. (access 09.09.2022).
21. Oil prices soared amid discussions of possible new restrictions on the Russian Federation [Tsiny na naftu zletily na tli obhovoren mozhlyvykh novykh obmezhen shchodo RF]. URL: <https://ukrainian.voanews.com/a/6473274.html> [In Ukrainian]. (access 01.09.2022).
22. Oil prices stabilized: the IEA increased the demand growth forecast. [Tsiny na naftu stabilizovalys: MEA pidvyshchylo prohnoz zrostannia popytu]. URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2022/08/11/690287/> [In Ukrainian]. (access 01.09.2022).